

Zorg na overlijden

Inleiding

Een naaste in uw familie- of vriendenkring is in ons ziekenhuis overleden. Wij willen u en uw naasten onze deelneming betuigen. Er begint nu een periode van afscheid nemen. Juist in deze periode moet u ook veel praktische zaken regelen. We begrijpen dat uw hoofd daar op dit moment niet naar staat, maar door u tijdig over een aantal zaken te informeren, kunnen onduidelijkheden en problemen worden voorkomen. In deze folder leest u over de verzorging van uw naaste in het ziekenhuis en over zaken die u als nabestaande dient te regelen.

Welke nabestaanden mogen zaken regelen?

U bent als nabestaande bevoegd om zaken namens uw naaste te regelen als u:

- de echtgeno(o)t(e) of levenspartner van de overledene bent;
- een naaste aanwezige bloedverwant bent;
- een meerderjarige erfgenaam bent;
- als uw naaste u gevraagd heeft om de zaken rondom zijn/haar overlijden te regelen.

1. Algemeen

De arts komt

Een arts komt bij uw naaste om officieel de dood te constateren. Vervolgens vult hij/zij de overlijdenspapieren in. Deze papieren zijn bedoeld voor de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de gemeente. De arts vraagt, indien van toepassing, uw toestemming voor obductie, donatie of verwijdering van pacemaker of ICD (meer informatie hierover vindt u verderop in deze folder: 'Bijzonderheden rondom het overlijden').

Verzorging van de overledene

Als een patiënt in het ziekenhuis overlijdt, kunt u rustig afscheid nemen. Wilt u hierin begeleid worden door een geestelijk verzorger, dan kan de verpleegkundige deze in de meeste gevallen voor u inschakelen. Als de overledene een specifieke geloofs- of levensovertuiging had, wordt hij volgens zijn eigen rituelen verzorgd. Op de verpleegunit wordt de eerste noodzakelijke zorg verricht. Het is bijna altijd mogelijk om te helpen met de verzorging van uw naaste. Bespreek de mogelijkheden met de verpleegkundige.

Na verzorging op de verpleegunit is er gelegenheid om afscheid te nemen van de overledene. De overledene wordt vervolgens overgebracht naar het mortuarium¹, waar hij/zij voor bepaalde tijd verblijft. De medewerkers zijn gespecialiseerd in het verzorgen van het lichaam na het overlijden. In overleg met de medewerker van het mortuarium kan er in het mortuarium op uw verzoek een rituele bewassing plaatsvinden. De kosten voor het gebruik van de wasruimte zijn voor rekening van de nabestaanden.

Bezoek in het mortuarium is tijdens kantooruren zonder kosten mogelijk na overleg met de mortuariummedewerker, te bereiken via telefoon (053) 487 20 00. De uitvaartverzorger overlegt met de nabestaanden over de plaats waar de overledene wordt opgebaard.

Persoonlijke bezittingen

De persoonlijke bezittingen van de overledene worden aan de aanwezige nabestaanden meegegeven, of door de mortuariumbeheerder overgedragen aan de door u ingeschakelde uitvaartondernemer.

Uitvaartverzorger

Wanneer de formaliteiten in het ziekenhuis zijn afgerond, kunt u contact opnemen met een uitvaartverzorger of, als er een uitvaartpolis aanwezig is, met de uitvaartverzekering.

¹ Het mortuarium is lid van de Vereniging van Mortuariumbeheerders in de Gezondheidszorg (VMG).

Wilt u een uitvaartverzorger inschakelen, dan kunt u dat het best zo spoedig mogelijk doen. De uitvaartverzorger kan veel formaliteiten van u overnemen.

De uitvaartverzorger draagt zorg voor:

- het afhalen van de overlijdenspapieren bij het mortuarium;
- het vervullen van de vereiste formaliteiten bij de ambtenaar van de Burgerlijke Stand in de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden.

Wilt u deze formaliteiten zelf afwikkelen, houdt u dan rekening met het volgende:

- de overlijdenspapieren kunnen na telefonisch overleg (telefoon (053) 487 20 00) bij de medewerker van het mortuarium worden opgehaald. Deze overlijdenspapieren moet u vervolgens (laten) bezorgen bij de Burgerlijke Stand van de gemeente waarin het overlijden heeft plaatsgevonden. Hiervoor moet een afspraak gemaakt worden;
- bij het bezoek aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand is het nodig dat u, voor zover van toepassing, het trouwboekje en het BSN van de overledene meeneemt (denk aan uw legitimatiebewijs). Voor dit bezoek moet u een afspraak maken;
- bij de ambtenaar van de Burgerlijke Stand wordt de 'akte van overlijden' opgemaakt en een 'verlof tot cremen of begraven' verstrekt. U heeft de akte van overlijden nodig voor onder meer het afwikkelen van formaliteiten bij de notaris, bank, giro, pensioen, zorgverzekering, het opzeggen van abonnementen, lidmaatschap en huurwoning. Hierbij volstaat een kopie van het uittreksel.

Kosten

Het moment van overlijden van een dierbaar persoon is geen goed moment om te praten over kosten. Wij zijn ons daarvan bewust. Niettemin hechten wij eraan u te informeren over de regelingen die er zijn rondom het overlijden in een ziekenhuis en de eventuele financiële consequenties voor de nabestaanden.

- Binnen kantoortijden worden tot drie uur na het overlijden, of het verrichten van obductie (sectie), geen kosten in rekening gebracht. Na de termijn van drie uur worden de kosten voor het verblijf (koeling) van de overledene in het mortuarium bij de nabestaanden in rekening gebracht. Deze kosten worden niet vergoed door de zorgverzekering;
- wanneer er obductie moet worden verricht, of een donatieprocedure, worden tot het moment dat dit heeft plaatsgevonden geen aanvullende kosten door de mortuariumbeheerder bij de nabestaanden in rekening gebracht;
- vanaf drie uur na afronding van de obductie / donatie worden kosten² in rekening gebracht bij de door familie ingeschakelde uitvaartondernemer.

Voor nadere vragen hieromtrent kunt u via het algemene nummer van Medisch Spectrum Twente contact opnemen met het mortuarium, telefoon (053) 487 20 00. Zie ook: <https://www.mst.nl/patienten/mortuarium/>.

2. Rouwbegeleiding

De dood van een dierbare is voor de nabestaanden een ingrijpende gebeurtenis. Voor velen is zo'n rouwperiode één van de moeilijkste dingen van het leven. Wilt u meer weten over rouw, of zoekt u hulp in uw rouwproces, dan kunt u bij uw huisarts om advies vragen voor passende begeleiding in uw omgeving, of contact zoeken met het Landelijk Steunpunt Rouwbegeleiding (LSR), zie www.steunbijverlies.nl.

Wilt u meer weten over overlijden, uitvaart en nazorg, dan kunt u contact zoeken met de uitvaartinformatiehelplijn, telefonisch bereikbaar 24 uur per dag, 7 dagen per week, tel: (0800) 444 40 00 of per email: info@uitvaartinformatiehelplijn.nl.

² Donatie brengt géén extra kosten met zich mee; is dit toch het geval, dan zijn de kosten voor de Nederlandse Transplantatie Stichting.

3. Bijzondere verrichtingen

Verwijdering pacemaker of ICD

Heeft de overledene een pacemaker of ICD en is er gekozen voor een crematie, dan is het noodzakelijk dat de pacemaker of ICD wordt verwijderd. Een groot aantal gemeenten verplicht een verwijdering van een pacemaker of ICD (om milieutechnische redenen) ook in het geval van een begrafenis. De arts vraagt toestemming aan de nabestaanden voor het verwijderen. De rekening voor de verwijdering wordt naar de uitvaartverzorger gestuurd.

Obductie (sectie)

Soms is een doodsoorzaak niet precies bekend. De arts die de dood constateert kan u dan voorstellen om een obductie te laten doen. Een andere reden om een obductie te laten doen is om vast te stellen of de ziekte waaraan uw naaste is overleden erfelijk of besmettelijk is. Obductie is een inwendig onderzoek van een overleden persoon door een patholoog.

De nabestaanden kunnen bezwaar maken tegen een volledige obductie en een geringere omvang van de obductie bepalen. Ook de nabestaanden kunnen om een obductie vragen. U kunt dit met de arts bespreken. Aan de obductie zijn voor u als nabestaanden géén kosten verbonden. Na een obductie kan er een gewone opbaring plaatsvinden. Uw naaste wordt zo verzorgd dat bij het opbaren niet te zien is dat er een obductie heeft plaatsgevonden.

Voor meer en uitgebreide informatie over obductie verwijzen wij u naar de website van Laboratorium Pathologie Oost-Nederland: <https://www.labpon.nl/algemene-informatie/obductie>

Niet-natuurlijke dood

Onder een niet-natuurlijke dood wordt verstaan dat iemand ten gevolge van een niet-natuurlijke oorzaak is overleden. Hieronder vallen onder andere een verkeersongeval, misdrijf, of een situatie waarbij er twijfel bestaat over de doodsoorzaak. De arts die de dood constateert, neemt dan contact op met de schouwarts van de GGD die komt om de doodsoorzaak te onderzoeken. Als het lichaam vrijgegeven is, kan indien gewenst donatie of obductie plaatsvinden.

Donatie

Door donatie van organen en/of weefsel kan het leven van andere mensen worden gered of draaglijk worden gemaakt. Sinds 1 juli 2020 is iedereen van 18 jaar en ouder in het nieuwe donorregister geregistreerd. Bij elk overlijden is de arts verplicht te bepalen of de overledene in aanmerking komt voor orgaan- en/of weefseldonatie. Daarom raadpleegt de behandelend arts het donorregister bij (verwacht) overlijden van een patiënt. De uitkomst hiervan wordt besproken met de nabestaanden of naasten.

Donatiecoördinator

De donatiecoördinator is contactpersoon bij de organisatie van donatie. Zij begeleidt en ondersteunt de nabestaanden tijdens en na het donatieproces en is beschikbaar bij vragen. De donatiecoördinator is bereikbaar via de receptie van ons ziekenhuis. Meer informatie over donatie vindt u online: [Hoe gaat orgaandonatie?](#) en [Hoe gaat weefseldonatie?](#)

Terbeschikkingstelling van de wetenschap

Als uw naaste heeft aangegeven dat hij/zij na de dood ter beschikking wil worden gesteld aan de wetenschap, moet hiervan een bevestiging van een medische faculteit van een universiteit worden getoond. Bij ter beschikkingstelling van de wetenschap kan geen obductie of donatie plaatsvinden. Na een gerechtelijke obductie is het niet meer mogelijk om het lichaam ter beschikking aan de wetenschap te stellen. Er moet dan alsnog een uitvaart worden geregeld.

Bij ter beschikkingstelling kunnen de nabestaanden alleen afscheid nemen op de verpleegunit. Dit heeft te maken met het snel overbrengen van het lichaam naar de universiteit. De universiteit kan besluiten om het lichaam van uw naaste

niet te accepteren voor wetenschappelijk onderzoek. U dient dan alsnog een uitvaart te regelen en de kosten die daarbij horen te betalen.

Thanatopraxie

Thanatopraxie is een tijdelijke lichte balseming. Deze balseming zorgt ervoor dat de huid van de overledene een natuurlijke kleur krijgt en er geen koeling nodig is om de conditie van het lichaam goed te houden tijdens de opbaringsdagen. Thanatopraxie kan worden toegepast wanneer het lichaam van de overledene door het ziekteproces of omgevingsfactoren in een slechte conditie is. Of wanneer er bijvoorbeeld familie uit het buitenland moet komen en de uitvaart niet snel kan plaatsvinden. Voor meer informatie zie: <http://nit-online.nl/>.

Repatriëring overledene naar het buitenland

Wilt u een overledene laten repatriëren van Nederland naar een ander land, dan moet u aan de behandelend arts een medische verklaring vragen. Daarnaast moet u bij de ambtenaar van de burgerlijke stand een lazez passes (lijkenpas) regelen en indien gewenst een internationale akte van overlijden. Per land zijn er verschillen voor de benodigde documenten, deze zijn op te vragen bij de ambassade

Tenslotte

U heeft recht op goede en volledige informatie. Pas als u voldoende inzicht heeft, kunt u weloverwogen toestemming geven voor een bepaald onderzoek. Als iets u niet geheel duidelijk is, vraagt u de behandelend arts, verpleegkundige of donatiecoördinator dan om nadere uitleg.